

kirjaamo@oph.fi
Opetushallitus
PL 380
00530 Helsinki

24.1.2018
Lausunto

Viite OPH -2889–2018

LAUSUNTO terveysalan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta

Opetushallituksen pyynnöstä Tehy lausuu terveysalan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta ja lausunto koskee **työelämälähtöisyyttä, tutkinnon osia ja niiden muodostumista** sekä, tutkinnossa **vaadittavaa ammattitaitoa, ammattitaidon osoittamista ja hyväksytyin suorituksen kriteereitä**.

Koulutuksen lähtökohtana tulee olla osaamisperustaisuus ja asiakaslähtöisyys. Terveysalan ammattitutkinnon on ehdottomasti vastattava työelämän todellisiin osaamistarpeisiin. Osaamistarpeen alueelliseen ennakointiin on kehitettävä toimivat menetelmät. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota ammattitutkinnon nimeen. Terveysalan ammattitutkinto ei kuvaa laisinkaan ammattitutkinnon sisältöä. Nimi on erittäin laaja ja siten työelämää rekrytointitilanteessa harhaanjohtava ja vaikeuttaa varmasti myös koulutukseen hakeutujia, koska Terveysalan ammattitutkinto ei kerro varsinaisesta sisällöstä, mikä fokusoituu tiettyyn melko suppeaan osaamisalueeseen. Ei ole perustelua yhdistää obduktiopreparaattoria ja kipsausalaa, vaikka se historiallisesti onkin työllistänyt nimenomaan lääkintävahtimestareita.

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys

Tutkinnon perusteet ovat työelämälähtöiset, mutta jonkin verran on vaihtelua eri tutkinnon osien kesken. Valinnainen tutkinnon osa Ammatinharjoittajana toimiminen ei ole sisältönsä perusteella tarkoituksenmukainen Immobilisaatiohoitotyön ja Obduktiotoiminnan osaamisaloissa. Yrittäjyys näissä osaamisaloissa on varsin epärealistista.

Tutkinnon osat ja niiden muodostuminen sekä osaamisalakohtaiset tutkintonimikkeet

Osaamisalakohtaiset tutkintonimekkeet (immobilisaatiohoitaja, jalkojenhoitaja (at), obduktiopreparaattori) kuvaavat hyvin tutkinnon sisältöä. On kannatettavaa, että Immobilisaatiohoitotyön osaamisalalla ja Jalkojenhoitotyön osaamisalalla on yhteisiä valinnaisia, kuten esimerkiksi Haavojen hoitaminen. Ammatin harjoittajana toimiminen valinnainen tutkinnon osa on tarkoituksen mukainen ainoastaan Jalkojen hoitotyössä toimiminen osaamisalassa ja Tehy ry ehdottaa sen poistamista muista osaamisaloista ja hyödyntämään muiden perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tutkinnonosia laajemmin.

Tutkinnon osien muodostuminen on pääosin tarkoituksenmukainen ja on kannatettavaa, että opiskelijalla on mahdollista sisällyttää valinnaisuutta 15 osaamispisteen laajuisesti tutkinnon muiden osaamisalojen valinnaisista tai pakollisista tutkinnon osista. Kannatettavaa on myös, että tutkintoon voi sisällyttää valinnaisuutta myös Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnoista tai muista ammattitutkinnoista/erikoisammattitutkinnoista.

Tutkinnossa vaadittava ammattitaito, osaamisen arviointi ja ammattitaidon osoittaminen

Ammattitaitovaatimus "Opiskelija osaa arvioida vahvuuksiaan ja osaamistaan" on päällekkäinen "Opiskelija osaa arvioida ja kehittää työtään". Tehy ry ehdottaa, että nämä ammattitaitovaatimukset yhdistetään ja muokataan yhdeksi ammattitaitovaatimukseksi. Reformin mukaisesti päällekkäisyyttä tulee välttää. Tutkinnon perusteissa arvioidaan kuitenkin useaan kertaan täysin samoilla kriteereillä seuraavat ammattitaitovaatimukset: "Opiskelija työskentelee infektioiden torjuntatyössä"; "Opiskelija ylläpitää ja vahvistaa työhyvinvointiaan ja työturvallisuutta". On erittäin todennäköistä, että obduktiopreparaattoriksi opiskeleva aloittaa opintonsa obduktiotoiminnassa ja osoittaa "Ammattiosaajana toiminen terveysalalla" pakollisen tutkinnonosan siellä. Tällöin opiskelija varmasti jo siinä yhteydessä osoittaa "osaavansa ylläpitää ja vahvistaa työhyvinvointia ja työturvallisuutta". Tehy ry ehdottaa, että edellä mainittu osaaminen näytetään kertaalleen pakollisessa tutkinnon osassa ja ko. osaamisvaatimukset poistetaan muista tutkinnon osista.

"Ammattitaidon osoittaminen muilla tavoin" on liian laava ilmaisu ja voi johtaa sellaisiin ammattitaidon osoittamistapoihin, jotka eivät ole immobilisaatiohoitajan, jalkojenhoitajan at tai obduktiopreparaattorin varsinaisia työtehtäviä tai yksittäisiin temppeihin, joilla pyritään osoittamaan osaamista.

Arviointikriteeri "Opiskelija ottaa ja on mukana RTG ja TT-kuvauksissa" on epäselvä ja tulee täsmentää ja lisäksi pohtia millä tasolla osaamista voidaan edellyttää. Arviointikriteeri "Opiskelija laatii kirjallisen haavanhoitosuunnitelman" tulee selkeyttää ja rajata sellaiseen osaamiseen, mitä ammattitutkinnossa voidaan hankkia. Tutkinnon perusteissa mainitaan useassa kohdassa "lääkärin määräämien" vaikka lääkärin lisäksi moniammatillisissa tiimeissä on muidenkin alojen asiantuntijoita ja esimerkiksi haavan hoito-ohjeita voi saada auktorisoidulta haavahoitajalta ja nivelten liikkuvuuteen liittyviä hoito-ohjeita fysioterapeuteilta. Näin ollen Tehy ry ehdottaa lääkärin määräämien käsitteen tilalle moniammatillinen tiimi tai terveysalan asiantuntija silloin, kun se työtehtävän mukaisesti voi näin olla. Palpoida sana olisi hyvä muuttaa kaikkiin tutkinnon osiin "käsin tunnustelemalla", kuten se on mainittu "Raajojen nivelten liikkuvuuden edistäminen" tutkinnon osassa. Vainajan avaaminen tutkinnon osan "Opiskelija osaa avata vainajan" on taulukossa "Opiskelija avaa vainajan" tulee muokata yhtenäiseksi ammattitaitovaatimusten kanssa. Arviointikriteeri "Opiskelija tunnistaa anatomiset, sairauksien ja leikkausten jälkeiset poikkeavuudet elimistössä ja muuttaa toimintaansa niiden mukaisesti on aivan liian vaativa kriteeri, ja vaadittava osaaminen tulee kuvata realistisesti. Erikoistekniikoiden käyttäminen oikeuslääketieteellisessä avauksessa kriteeri "Opiskelija ottaa näytteitä ja avustaa oikeuslääkärinä näytteiden ottamisessa" antaa käsityksen, että opiskelijan pitää itse määrittellä mitä näytteitä hän ottaa ja tulee muokata "Opiskelija ottaa oikeuslääkärin määräämiä näytteitä ja avustaa..." Lisäksi Histologiset näytteet ja niiden tulee huomioida, että Valvira vaatii histologian laboratoriossa työskenteleviltä terveydenhuollon amk tasoista pätevyyttä ja laillistusta, joten tulee kriittisesti vielä tarkastella, voivatko obduktiossa preparaattorit saavat käsitellä näitä näytteitä. Tehy Ry toteaa, että obduktiopreparaattorit voivat ottaa näytteet ja valmistella ne varsinaiseen histologian laboratoriossa tapahtuvaan kudosten käsittelyyn. Kuitenkin Histologisten kudosten näytteiden valmistaminen obduktiotyössä tutkinnonosan kriteereistä tulee poistaa seuraavat kohdat: kudosten käsittely, valaminen, leikkaaminen ja värjääminen. Ainoastaan histologisten näytteiden valmistelu kuuluu obduktiopreparaattorille. Muut työvaiheet ovat bioanalyytikon osaamiseen kuuluvaa työtä. "Ottaa ja on mukana rtg-kuvauksissa", on epämääräinen kriteeri. Lääketieteellinen kuvantaminen edellyttää erityisosaamista, jotta potilaalle aiheutuva säteilyannos pysyy

mahdollisimman pienenä diagnostisen kuvan aikaansaamiseksi. Teoreettiset perusteet säteilyfysiikasta, anatomiasta, kuvantamisesta sekä säteilyturvallisuudesta edellyttävät laajoja opintoja, jota ko. tutkinnossa tuskin riittävästi tarjotaan.

Lopuksi vielä muutama kieleen liittyvä editointiehdotus/kysymys: "Opiskelija puhdistaa ohjeiden mukaisesti histologisten näytteiden käsittelyssä käytetyt välineet, joita on käytetty infektioiden torjuntatyössä"; "Opiskelija kirjaa hoidon toteutuksen, mikä varmistaa asiakasturvallisuuden ja tiedottaa siitä (kenelle?)"; "Opiskelija kirjaa ja dokumentoi toteutuneen hoidon, mikä varmistaa jatkuvuuden"; "Opiskelija tiedottaa MISTÄ? asiakkaan hoitoon ja kuntoutumiseen osallistuville sidosryhmille, mikä varmistaa hoidon jatkuvuuden"; "Opiskelija arvioi toteutetun immobilisaatiomenetelmän laatua/laadun, mikä ennaltaehkäisee kipsihoidon riskejä".

Yhteenveto

Tutkinnon perusteet ovat työelämälähtöiset, mutta jonkin verran on vaihtelua eri tutkinnon osien kesken ja osa arviointikriteereistä osaamistasoltaan liian vaativia. On tärkeää, että työntekijän nimike kertoo, minkä tutkinnon osan osaaja henkilö on. Tehy ry kannattaa ehdotusta osaamisalojen tutkintonimikkeistä. Sen sijaan Terveysalan ammattitutkinto ei kuvaa laisinkaan ammattitutkinnon sisältöä.

Valinnainen tutkinnon osa Ammatinharjoittajana toimiminen ei ole sisältönsä perusteella tarkoituksenmukainen valinnainen Immobilisaatiohoitotyön ja Obduktiotoiminnan osaamisaloissa. "Ammattitaidon osoittaminen muilla tavoin" on liian laava ilmaisu ja voi johtaa sellaisiin ammattitaidon osoittamistapoihin, jotka eivät ole Immobilisaatiohoitajan, Jalkojenhoitajan tai obduktiopreparaattorin varsinaisia työtehtäviä tai yksittäisiin temppeihin, joilla pyritään osoittamaan osaamista.

Lausunto on laadittu yhdessä Suomen Bioanalytikkoliiton kanssa.

Helsinki 24.1.2018

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja
Kirsi Coco
Koulutuspoliittinen asiantuntija
Tehy ry
kirsi.coco@tehy.fi
p. +358408215057

